

V spomin: dr. Božidar Drovenik (1940–2020)

Besedilo: Alja Pirnat

Biti navdušen nad naravo in to navdušenje prenesti v svoj vsakdanji delavnik, s katerim si služiš kruh, je verjetno želja marsikaterega od bralcev biltena. Mnogim to uspe, a poti so različne ... Vedno pa na našo pot bolj ali manj vplivajo različni ljudje, mentorji, ki nas navdušujejo, nas izobražujejo ali pa nas le usmerjajo k našim zastavljenim ciljem.

Eden od mojih mentorjev je bil dr. Božidar (Božo) Drovenik, ki me je sprejel kot mlado raziskovalko in me vpeljal v svet hroščev, meni takrat neznane skupine. Več kot devet let sva bila sodelavca. Bil je moj mentor pri magistrski in tudi doktorski nalogi. Na mnogih terenskih dnevih in skupnih odpravah sva med vožnjo klepetala o mnogokaterih temah, raziskavah, politiki, športu, a tudi o življenju in prehojenih poteh. Tako mi je v spominu ostala prenekatera njegova zgodba.

Božidar (Božo) Drovenik se je rodil 16. 2. 1940 v Celju staršema Vidi in Božidarju Droveniku. Oba sta bila učitelja na Ljubnem ob Savinji. V prvih letih vojne bi se njegova življenjska zgodba lahko začela odvijati čisto po drugem scenariju, saj sta skupaj z dve leti starejšo sestrico le za las ušla usodi ukradenih otrok, starša pa sta se po srečnem naključju izognila internaciji. A usoda je vrnila družino Drovenik nazaj na Ljubno. Po vojni so učiteljska starša večkrat premeščali, leta 1947 v Špitalič pri Motniku in kasneje leta 1950 v Zgornji Tuhinj, kjer so tudi ostali. Kljub težkim vojnim in povojnim časom ter večkratnim selitvam pa stiske staršev Božo ni preveč občutil in je preživel brezskrbno otroštvo, tako da je počel tisto, kar ga je najbolj veselilo – igra v naravi; pa naj je bil to nogomet, lovljenje rib v potokih ali spoznavanje rastlinskega in živalskega sveta. Še najmanj zanimanja je kazal za šolo, kot mi je pripovedoval. Sedenje za knjigami in zvezki ga nista nikoli tako pritegnila kot raziskovanje domačega okoliša in stikanje za živalcami. Starša sta ga pri tem spodbujala ter mu kupovala knjige in zgibanke o živalih. Po spominskih starejše sestre mu je živali prerisovala na kartone in izrezane sta uporabila skupaj s pastirčki na Menini planini, da so postavili svojevrsten živalski vrt. Naj bi pa Božo

Božidar (Božo) Drovenik (1940–2020). (foto: Meta Culiberg, 1. 12. 2005)

že takrat »poučeval« vse otroke o predstavljenih vrstah.

Po končanem četrtem razredu so ga vpisali v nižjo gimnazijo v Ljubljani, prebival pa je v internatu, Domu Ivana Cankarja, kjer je kot vzgojitelj delal biolog Brane Vesel, ki je vodil tudi prirodoslovni krožek na zdajšnji Gimnaziji Poljane. V Božu je prepoznal potencial in ga spoznal z dvema takrat vplivnima strokovnjakoma – s Savom Brelihom in Janom Carneluttijem, ki sta ga že takrat mentorsko uvedla v svet entomologije.

Nižji je sledila višja gimnazija, a ker motivacije za učenje ni bilo, se je po enem letu prepisal na Srednjo tehniško tekstilno šolo v Kranju, ki jo je uspešno zaključil in

se kot štipendist zaposlil v tovarni Rašica kot tekstilni tehnik. To je bilo edino obdobje, ko se je oddaljil od entomologije, ne pa tudi od narave, saj se je pridružil tabornikom in tam prevzemal pobudo za organizacijo pohodov, predvsem po tuhinjskih planinah. To je bil tudi čas, ko je spoznal svojo življenjsko sopotnico Nežiko.

Leta 1963 je odšel na služenje obveznega vojaškega roka v Valjevo (Srbija). Leto in pol vojaščine je bilo dovolj dolgo, da je lahko razmislil o vrednotah in usmeritvah v nadaljnjem življenju. Menjava okolja je ponovno vzbudila raziskovalni duh odkrivanja zanj novih vrst živih bitij. In ker je imel ob sebi bolj odločnega kolega Tineta Rupnika s Kalca, sta se dogovorila, da se po končanem služenju vpišeta na študij

Zbirateljska žilica ga je naredila odličnega opazovalca narave, a krešiči so bili njegova največja strast. Na sliki vijolični krešič (*Carabus germarii*). (foto: Alja Pirnat)

Bil je aktiven jamar in raziskovalec jamske favne hroščev. (foto: Slavko Polak, 4. 10. 2001)

Leta 2006 je vas Motnik gostila razstavo *Hrošči Menine Planine*, ki sta jo z Boževim pomočjo pripravili kranjska in celjska območna enota ZRSVN. Na sliki Božo z enim od svojih učencev. (foto: arhiv ZRSVN)

biologije. Zaradi šol, ki sta jih imela, to ni bilo ravno najlažje, a če Božo prej za šolo nikakor ni imel posluha, pa je v kratkem zavzeto naštudiral celotno gimnazijsko snov biologije in uspešno opravil diferencialni izpit ter se vpisal na fakulteto.

Med študijem biologije, ki ga je končal v rednem roku, je oživil Slovensko entomološko društvo ter organiziral redne tedenske raziskovalne ekskurzije in mesečna predavanja. Že kot študent je v sodelovanju z Gozdarskim inštitutom vsake počitnice vodil terenske raziskave popisa ve-

getacijskih gozdnih združb na Kočevskem in Gorenjskem, kar kaže na njegovo širino poznavanja živega sveta. Kot nadarjenega študenta ga je opazil profesor zoologije dr. Janez Matjašič, ki je nato postal njegov mentor, kasneje strokovni sodelavec in tudi dober prijatelj.

Božo se je že kot absolvent zaposlil na Inštitutu za raziskovanje krasa v Postojni. Tam je spoznal tudi Egona Pretnerja, ki ga je vpeljal v skrivnostni svet jam in mu razširil obzorje raziskav na jamski svet in tam živeče hrošče.

Pod mentorstvom dr. Matjašiča je leta 1970 diplomiral z nalogo *Krešiči Menine planine*. Kmalu zatem, leta 1973, se je službeno preselil v Ljubljano, na Biološki inštitut Jovana Hadžija ZRC SAZU, kjer sta z mentorjem postala sodelavca. Leta 1979 je pod mentorstvom dr. Matjašiča tudi doktoriral s temo *Cenotske, ekološke in fenološke raziskave karabidov (Carabidae - Coleoptera) v nekaterih mraziščih Trnovskega gozda (Smrečje, Smrekova draga)*.

Krešiči so bili Boževa glavna raziskovalna skupina. Proučeval jih je tako v Sloveniji kot na širšem balkanskem območju, vse do Grčije. S prijateljem Ottom Krächmerjem se je večkrat podal na mesečne turneje raziskovanja Grčije in Turčije. Nova odkritja je s kolegi vestno objavljala, je pa v njegovih zapiskih ostalo še marsikaj neizpovedanega. Prav rod *Carabus* je bil glavna prioriteta njegovih raziskav, zato je zbiral material s celega sveta in ustvaril pregledno zbirko, ki je trenutno še v domači hrambi.

S svojim delom se je izkazal in tako leta 1980 prejel naziv znanstveni sodelavec, leta 1986 višji znanstveni sodelavec in leta 1991 znanstveni svetnik ZRC SAZU. Leta 1999 je prejel najvišje priznanje, Zlati znak ZRC SAZU, za izdajo monografije *Catalogus faunae: Carabiden der Balkanländer. Coleoptera. Carabidae*, ki sta jo izdala skupaj s kolegom in založnikom Heinzom Peksom.

Njegova bibliografija obsega več znanstvenih in strokovnih prispevkov, samostojnih poglavij v monografskih publikacijah, pisal pa je tudi poljudne prispevke v različnih občilih. Bil je ustanovni član Jamarskega društva Kamnik, od leta 1998 pa tudi član uredniškega odbora *Kamniškega zbornika*, odgovoren za naravoslovne vsebine.

Božo je bil odprt človek, vedno na voljo za sodelovanja in mentorstvo, tako z dru-

gimi raziskovalci kot tudi z ljubiteljskimi zbiralci. Obsežno znanje tujih jezikov mu je odpiralo vrata sodelovanja po vsej Evropi, kar se je poznalo tudi, ko je prevzel vodenje Slovenskega entomološkega društva Štefana Michielija in ga aktivno povezal s sorodnimi društvi v Italiji, Avstriji in Nemčiji. Spomnim se skupnih obiskov Münchenskega muzeja in srečanj avstrijskokoroškega entomološkega društva v Celovcu. Simpozijev takrat ni bilo na pretek in so bila ta srečanja mesta izmenjevanja idej in znanja.

Bil je mentor mnogim v Sloveniji, a tudi po drugih republikah nekdanje skupne države bi skoraj v vsaki našli nekoga, ki mu je nesebično in mentorsko pomagal. Spoštovan je bil tako med domačimi kot tujimi strokovnjaki. Kot raziskovalec starega kova, vaje drugačnih delovnih pogojev, se nekako ni mogel navaditi na nov režim projektne dela. Čeprav je vodil prenekateri projekt, je hkrati pogrešal raziskovalno svobodo.

Bila sva someščana in kot novo priseljenco Kamnika me je pokroviteljsko vpeljal tudi v dogajanje mesta. Med drugim sva skupaj hodila rekreacijsko igrati odbojko, saj je bil tudi šport najina skupna točka.

Hitel je raziskovati in iskati nove vrste v favni hroščev Slovenije, predvsem krešičev, zato je bil njegov fokus na raziskavah jamskega in gorskega sveta. Na novo je sam ali v soavtorstvu opisal tri vrste jamskih hroščev: jamskega mrharja (*Oryotus raduhensis*) in dva jamska krešiča – *Orotrechus slapniki* in *Anophthalmus kamnikensis*. Slednjemu je opisal še podvrsto *A. k. tonklii*. Kar 7 taksonov (vrst in podvrst) pa nosi njegovo ime ter en podrod z 9 vrstami, kar je tudi odraz spoštovanja kolegov entomologov do osebnosti, kakršna je bil Božo.

Ker dolgo ni imel tehnične podpore, je večino nabranega materiala prepariral sam, tudi doma. Tam je imel veliko podporo v svoji ženi, njegov dom pa je bil odprt tudi za nas, saj smo ga ob različnih priložnostih obiskovali tudi še po tem, ko je že užival zaslužen pokoj (od leta 2008). Božo je bil aktiven tudi takrat, še vedno se je vračal na Biološki inštitut Jovana Hadžija ZRC SAZU in urejal zbirko ter sodeloval s kolegom dr. Branetom Vrešem pri pripravi gradiv o rilčkarjih (Curculionidae).

Žal se mu je zdravje hitro slabšalo in tako se je 12. 5. 2020, malo po dopolnjenem 80. letu starosti, od nas poslovil. V čast mi je bilo sodelovati z njim! ✨